

SPOROČILA ZA MESEC MAREC

Iz Vnanjih Goric

4. vaški praznik se bliža vrhuncu
 - Duhovno prenovo - misijon (7. do 15. marec) bo vodil P. Tomaž Podobnik
 - Ekološki teden (16. do 21. marec) da bomo popestrili tudi s pogovori o varovanju in izboljšanju pogojev preživetja. Seveda z namenom, da se izboljša stanje tudi v praksi.
 22. marec ob 15. uri pa bomo balonarjem in ostalim gostom s skupnimi moči predstavili Gršakovo družino.
 Sodelovali bodo tudi mladi modelarji, kolektori ter Aero klub Brezovica s svojimi letali.
 Tečajnice in tečajniki smo si omislili skupno akcijo, koristno za vse - družinski-vaški izlet v toplice ...

- Drugi fizičarjev bilten je prinesel v vsako hišo razpored ulic in bogate izkušnje tajnice KS. Tretja številka pa je posvečena družini kot vrednosti - temelju družbe.

Iz Brezovice

- Na pobudo SLS so se v galeriji Trobec srečali predstavniki krajevnih skupnosti Brezovice, Notranjih Goric in Vnanjih Goric. Pogovarjali smo se o vaških praznikih in novih oblikah sodelovanja in organiziranja.
 - Duhovno prenovo - misijon (7. do 15. marca) bo na Brezovici vodil P. Lojze Markelj.
 - Prvi del 4. vaškega praznika (22. marca ob 14. uri) bo posvečen družini Trobec, ki je kapital vložila v naše korenine - obnovo kulturne dediščine in s tem dala zgled vsem tistim, ki kapital - talente zakopavamo doma ali v tujini.
 - Župnijska karitas je dobila sredstva tudi iz Italije. Pokličite št. 653-931.
 Na 4. vaški praznik so vabljeni predstavniki vseh strank republiškega nivoja in drugi ugledni gostje ...

DRAGO STANOVNIK

Gasilski občni zbor v Preserju

Leto je naokoli in tudi po gasilskih domovih so se začeli občni zbori. V preteklem letu je bilo veliko narejenega prav v teh primernih vaških gasilskih domovih. Bil je čas vojne in gasilska društva so se aktivno vključila v obrambo domovine. Tako je bilo tudi v Preserju. Skozi ves čas vojne smo dežurali kljub poletnemu delu. Očistili vse vaške vodnjake in natočili novo pitno vodo. Stari in mladi so bili pri tem delu aktivni. Tudi sama organizacija je bila zgleдна.
 Tudi popravila gasilskega doma potekajo zgleđno. Kmetje darujejo les in ostalo, drugi pa opravijo vse, večinoma prostovoljno. Čeprav je vas dokaj majhna pa imamo tudi precej podmladka, ki aktivno sodeluje na tekmovanjih. Rezultati so

dokaj dobri. Izpeljali smo tudi nekatera tekmovanja gasilcev na občinski ravni, ki so bila lepo obiskana in tudi zgleđno organizirana. V sosednji vasi pa je bil na obisku tudi rdeči petelin kjer smo pomagali pri gašenju.
 Gasilski občni zbor so pozdravili tudi predstavniki občine in krajevne skupnosti.
 Tukaj bi se še enkrat zahvalil vsem gasilcem za požrtvovalno delo, predvsem pa predsedniku društva g. Petroviču, ter g. Reparju in g. Stražišarju za operativno delo z mladimi. Društvo pa obilo uspeha v tem letu in čim manj rdečih petelinov z gasilskim pozdravom NA POMOČ!

JANEZ REMŠKAR

Prednost cesti Prilesje-Lužarji

Ceste so najbolj žalostni kontrast med velikolaškimi vasi in okoliškimi naselji, ki pripadajo sosednjim občinam. Tako občina Cerknica, kot Ribnica in Grosuplje so »pripeljale« asfalt vse do njihovih meja, medtem ko se velikolaško območje, ki ždi na samem robu viške občine, še vedno otepa z makadamom. Kot nam je povedal predsednik sveta KS Velike Lašče Alojz Dolšina, imajo v prioriteten planu obnove še zlasti kakih 12 kilometrov dolgo lokalko Prilesje-Lužarji, ki povezujejo kar tri občine, hkrati pa je tudi dobra povezava Velikih Lašč in okolice z Notranjsko. Cesto naj bi obnavljali po etapah, prvi del pa bodo skušali sanirati že letos. Za siromašno krajevno skupnost je cesta kajpak prevelik zalogaj, zato jim pomaga tudi MSKGPZ. Manfred Deterding pravi o tem:
 »V prioriteti je zdaj kaka 2 kilometra dolgi odsek Mala Slevnica-Karlovica. Tega bomo skušali urediti že drugo leto. Potem nam bosta ostala samo še odseka Prilesje-Dvorska vas in Karlovica-Lužarji (del ceste v Dvorski vasi in Mali Slevnici, ki tvori obliko križa, je že asfaltiran, in sicer v dolžini 850 metrov). Za slednjega projekta žal še niso izdelani. Stanje celotne ceste od Prilesja do Lužarjev je naravnost katastrofalno. Cesto sicer vzdržuje Cestno podjetje Ljubljana, toda tudi ta se otepa z gmotnimi težavami. Tako daleč je že prišlo, da nam MSKGPZ daje material, s katerim vsaj za silo krpamo luknje (pomaga jim tudi kmetijska zadruga).
 Tudi cesta Knej-Karlovica, po kateri prav tako vozi šolski avtobus in teče redna avtobusna proga, je še vedno makadamska, ni pa še jasno, ali bo to lokalka ali komunalna, vsekakor se borimo, da bi jo čimpej asfaltirali.«

Med problematičnimi »komunalnkami«, odgovorni v KS Velike Lašče posebej omenjajo cesti Velike Lašče-Podsmreka-Kaplanovo (lani so to že obnovili v dolžini 400 metrov) in cesto Rašca (Samovec)-Jakičovo-Ulaka. Slednja se priključuje na prejšnjo. Ob teh dveh cestah je še največ naselij, hkrati pa tudi tu vozi šolski avtobus (načrtujejo tudi prevoz šolskih otrok iz Velikih Lašč na Kaplanovo, in sicer prek Podsmreke).
 Na prepotreben asfalt pa čakajo tudi še komunalke Mramor-Velika Slevica, odsek na Škrlovcu, cesta iz Velikih Lašč na železniško postajo in pa odseki Logarji, Brankovo, Opalkovo, Stope in Male Lašče.

Novi vaški odbori veliko obetajo

Laški krajevni kronisti bodo pod zadnje časovne razdobje lahko vpisali še nekaj novih pridobitev: vasi Podsmreka, Ulaka in Strmec so dobile javno razsvetljavo, razsvetljeni sta tudi že farna cerkev v Velikih Laščah in podružnica na Veliki Slevici, medtem ko sta novi mrliški vežici v Laščah, ki bi morali biti končani že pred štirimi leti, še vedno v gradnji. Na vežicah bo potrebno postoriti še marsikaj, treba bo vgraditi še okna in vrata, položiti keramične ploščice in urediti okolje, uporabno dovoljenje pa bosta dobili šele, ko bo odstranjeno Mercatorjevo skladišče za krajevnim pokopališče.
 Kot so nam povedali odgovorni v kraju, se že jasno kažejo tudi rezultati novoformiranih vaških odborov, ki so z lastnim delom pa tudi samoprispevkom že precej pripomogli k razvoju kraja. Posebej pa so pohvalili tudi delo KUD Primož Trubar, TVD Velike Lašče in tamkajšnje planinsko, turistično in gasilsko društvo. Bodočim voznikom pa bo še kako prav prišla tudi nova avtošola, ki so jo nedavno vpeljali.

BRANKO VRHOVEC

Renaultove limuzine odslej tudi na Brezovici

Nadvse slovesno je bilo 28. februarja na Brezovici. Zbrali so se številni Brezovčani, pa gostje in vsi, ki jih združuje ime Renaulta-francoskega proizvajalca avtomobilov. Janez Pleško je tega dne postal tudi uradni agent za prodajo teh vozil. In tako se mu je uresničila dolgoletna želja, ki je svojstvena vsakemu mehaniku, da si ustvari celovito in kompleksno ponudbo. Poleg prvotne delavnice si je Janez Pleško kmalu uredil sodobni prostor za servisiranje vozil in nato še trgovino z rezervnimi deli. S podjetjem Inženiring center in njihovimi kooperanti pa je nastala ideja o ureditvi prodajnega salona. Vsemu temu je botrovalo uspešno sodelovanje s podjetjem Re-

voz in dejstvo, da že četrto stoletja servisira Renaultova vozila. Danes ima koncesijo nad Renaultovimi vozili Autocommerce in preko njega je Janez Pleško postal Renaultov agent s firmo Pleško Cars d.o.o. Prelep avtomobilski salon je od sedaj tudi na Brezovici. In kot je ob tej priložnosti dejal viškorudniški župan Bogdan Bradač, se s tem tudi odpirajo lepe možnosti za dokončno izgradnjo centra Brezovice kot kraja in nenazadnje tudi kot ene izmed bodočih novih občin.
 Ob podpisu listine o prevzemu posla agenta, pa zadovoljstva ni skrival tudi predstavnik Renaulta g. Clauda Teliera, ki je zaželel novemu agentu veliko uspehov.

IZ BREZOVICE

Že letos gradnja šolskega prizidka?

Brezoviška šola ima že 14 let dvoizmenski pouk in prostorska stiska že kar utesnjuje učno delo. Brezoviški delegat je v zvezi s predvideno izgradnjo postavil na zasedanju občinske skupščine tudi delegatsko vprašanje, na katerega je odgovoril občinski sekretariat za družbene dejavnosti. V odgovoru je zapisano, da so priprave za dvofazno gradnjo prizidka stekle že leta 1990. Tako je bil

izdelan idejni načrt in usklajen z normativi, lani je bila naročena in plačana izdelava lokacijske dokumentacije. V planu za letošnje leto je predvidena izdelava projektne dokumentacije, pridobitev soglasij in če bodo na voljo proračunska sredstva tudi gradnja prve faze - razširitev garderob.

DED PRIPOVEDUJE

O ribnikih, zanimivih za mesarje!

Ribniki v Dragi pri Igu so zanimivi za ribiče, za lovce, za sprehajalce... V času mojega deda pa so bili zanimivi tudi za mesarje in gostilničarje.
KAJ SKRIVA DOLINA DRAGE ZANIMIVEGA ZA MESARJE?
 Zdaj ne veliko, pred leti pa so shranjevali meso s pomočjo ledu s teh bajerjev.
TODA LED JE NASTAJAL SAMO POZIMI IN OBSTAL SAMO PRI NIZKIH TEMPERATURAH?
 To je res, zato so led shranili v ledenicah. To težaško delo so opravljali ravno okrog svečnice, ko je najbolj mrzlo.
KDO PA JE ZNAL TO DELATI?
 Delo na zaladenem bajerju pozimi je bilo res zahtevno. Nekateri »hiše« na Dobravci, npr.: Vrantovi, Merkunovi, Reparjevi, so to znali. Se pravi, da so bajerje opazovali, že ko so začeli zamrzovati, merili so debelino ledu in led še polivali, da se je skorja debelila. Ti možje so bili pogumnejši od drugih, kar predstavljajte si kaj bi bilo če bi kdo padel v vodo.
JAZ TEGA ŽE NE BI POČEL!
 Bi bi, saj so se grel in krepčali s kuhanim vinom, za malico pa so jedli odojka, pečena v kmečki peči. Na koncu pa so bili za svoj pogum in znanje tudi dobro plačani.
KAKO SO SE DELA LOTILI?
 Z žagami lisičji rep so led razžagali na kose. S posebno »tehniko« so kos potopili v vodo in vzgon jim je pomagal, da so kos ledu lažje potegnili na kopno s kavlji. Led so nalagali na nizke sani, ne preveč visoko, da so lažje nalagali. Sani so vleki konji, kasneje tudi traktor in ledena skorja je morala biti zares trdna za tako težo. Led so tako odpeljali do

Ulčarja v ledenico. Opravljenega je bilo šele pol dela.
 Za ledenico so se primerno oblekli in čevlje ovili z zaključeno zaradi mraza in soli. Ledenica je bila velik prostor brez oken in vrat, vanjo se je prišlo z vrha. Led so prelagali s pomočjo škripca. Več delavcev je led razbijalo na manjše koščke in ga solilo, da se je sprjel. Po končanem razbijanju je nastal 83 kubičnih metrov velik kos ledu. Ledenico so pokrili z lesenim pokrovom in žagovino za izolacijo. Ko se je led topil, je šel pokrov z ledom navzdol do določene višine, kjer so leseni koli zaustavili pokrov. Meso so mesarji shranjevali v manjšem prostoru zraven ledenice in mu s tem podaljšali svežino za kakšnih 5 do 7 dni. Ko je bilo ledu že malo, so dali meso kar nanj. To se je zgodilo poleti in avgusta je ledu zmanjkalo. Potem so morali mesarji sproti klati tako žival, ki je imela približno toliko mesa, kolikor so ga prodali. Okrog leta 1955 pa so prišli k nam prvi hladilniki italijanskega proizvajalca in so olajšali shranjevanje mesa.
GOSTILNIČARJI SO VERJETNO HLADILI PIJAČO Z LEDOM?
 V gostilnah so imeli »heis kosten, kamor so včasih dali led da je bilo pivu hladno.
JE ŠE KDO KORISTIL BOGASTVO IZ BAJERJEV?
 Ali več kaj so jedli ljubljanski meščani za božič? NIMAM POJMA.
 Krape iz bajerjev. V sodih jih je žive vozil v Ljubljano na tržnico posestnik Palme. Da so jih meščani imeli na mizi ravno na božič, je bilo treba »računati s tem« že ob adventu. Takrat so namreč bajerje spraznili, krape pa preselili v poseben »fisch kvarte« v tekočo vodo, da so izgubili vonj po blatu. Bili so okusna jed, gotovo.
DED MI JE POVEDAL TUDI TO, KDO JE TISTI, KI BI MI LAHKO PRIPOVEDOVAL ZGODBE O LOKVANJIH, ŽABAH, PTIČIH, RIBAH VSEH VRST.
 S svojim dedom, Francem Bolha, se je pogovarjal Goran Žlahtič

HOJKA VIDMAR IMA NAJBOLJ REDKO PASMO PSOV PRI NAS

Hanny in Sally sta dobri prijateljici

Mladi družinici Andreja in Hojke Vidmar z ljubljanskega Barja v zadnjem času nikakor ne more biti dolgčas. Družbo jim delata orjaški irski volčji hrtici Hanny in Sally, predstavnici pasme, ki velja, kot zatrjujejo poznavalci, za največjo pasmo psov na svetu.

Prva je prišla k hiši Vidmarjevih natanko dve leti stara psica Hanny. Sally pa je begunka, saj so jo dobili iz Osijeka. Družina, katere last je, se je kot toliko drugih na hrvaškem znašla v vrtincu vojne: oče je med gardisti na fronti, mati pa se je z otroki kot begunka umaknila v italijansko Ancono.

»Tam maja meseca 1990 sva bila z možem na poročnem potovanju po Nemčiji, pa sva v Nürnbergu sklenila, da si za spomin kupiva psa.« prijazna Hojka Vidmar, ki je zdaj že mamica, rada pove, kako so k hiši dobili psico Hanny. »Hanny ima rodovnik in je edini pes te pasme pri nas, ki je vpisan v uradnih registrih. Z možem sva psico že razstavljala na raznih mednarodnih razstavah tu

v Ljubljani, pa v Varaždinu in Lendavi, peljala pa jo bova tudi še na kako drugo razstavo, če bo le kje blizu.«

Irške volčje hrte so nekoč uporabljali za lov na volkove in visoko divjad. Na Irskem so se menda prav s pomočjo teh psov otresli volčje nadloge. Zdaj pa je to seveda le še luksuzni pes.

Pri Burjakovih, kot tudi pravijo pri hiši Vidmarjevih, se s psicama največ ukvarja Hojka; mož Andrej, sicer gradbeni inženir, je nenehno na tistem s časom, saj zdaj dela še magistrirj. Andrejeva mama Ivanka pa ima čez glavo dela z gospodinjstvom.

»Najtežje je, ker moram ves čas balansirati med otrokom in psoma. Toda otroci in psi gredo skupaj. Ko bo sinček malo odrasel, bomo lahko skupaj hodili na sprehode.« se že veseli prihodnjih let Hojka Vidmar in še dodaja, da bi rada kje v bližini našla kakega mesarja, kjer bi lahko redno dobivala kosti.

BRANKO VRHOVEC

Velikolaška panorana: Kulturno in zgodovinsko razgiban kraj, toda s slabo komunalno infrastrukturo